

Beleid in hoofdpunten Licht in de Openbare Ruimte in de gemeente Dronten

1. Inleiding

Op het gebied van licht zijn er veel ontwikkelingen, zoals de opkomst van led. Daarnaast bepalen steeds meer niet-gemeentelijke lichtbronnen mede de kwaliteit van de openbare ruimte (leefomgeving).

De gemeente heeft ervoor gekozen om een nieuw beleidsplan Licht in de Openbare Ruimte op te stellen. Dit is tot stand gekomen in samenwerking met alle betrokken beleidsvelden.

Er is samen met inwoners, verenigingen en bedrijfsleven veel gesproken over bewust verlichten. Bij Buren ontmoet Buren zijn we met elkaar over het onderwerp in gesprek gegaan en in Biddinghuizen is samen met de inwoners in een aantal straten gekeken naar hoe het anders kan.

Ook is via een online belevingsonderzoek getoetst wat onze inwoners, ondernemers en verenigingen belangrijk vinden ten aanzien van licht in de openbare ruimte. Al deze input is meegenomen in dit beleidsplan. Maar we hebben nog lang niet genoeg inwoners, verenigingen en ondernemers gehoord. We blijven met iedereen in gesprek over bewust verlichten.

Het nieuwe beleid geldt voor de periode van 2018 tot 2027. Elke twee jaar zullen we deze kort evalueren en aan de raad voorleggen of er aanpassingen nodig of wenselijk zijn.

2. Uitgangspunten voor de beleidsperiode 2018-2027

De basis van ons nieuwe beleidsplan is Bewust Verlichten. Dat kunnen we in de openbare ruimte niet alleen, maar wel samen met onze inwoners, ondernemers en verenigingen. Onze uitgangspunten zijn:

A) Beleid Licht in de Openbare Ruimte

Niet alleen de openbare verlichting bepaalt het beeld in de openbare ruimte, maar ook andere lichtbronnen zoals reclame, etalageverlichting, licht van bedrijven, paardenstallen, open stallen, verlichte monumenten etc.

Door een goede afstemming kan onnodige lichthinder worden voorkomen en wordt een prettige sfeer en leefomgeving tot stand gebracht.

B) Participatie waar mogelijk en wenselijk

Participatie staat centraal. Net als bij het tot stand komen van dit beleidsplan. We blijven in gesprek met inwoners, verenigingen en ondernemers. Soms is het nodig om eerst kennis te delen. Dan doe we dat ook. We sluiten aan bij bestaande overlegstructuren.

Door met elkaar te praten kunnen we komen tot een betere afstemming en een kwalitatief betere en duurzamere leefomgeving.

C) Licht alleen daar waar het nodig is

De gemeente Dronten is actief bezig om haar areaal up-to-date te houden. Alles wordt bij vervanging dimbaar en soms vanaf een afstand aan te passen. Er wordt bij vervanging gekeken of al het licht dat er nu staat wel nodig is. Zijn er wellicht betere alternatieven te bedenken? Bijvoorbeeld extra reflecterende belijning of een andere

vorm van markering. Of kan het ook zonder licht waarbij de verkeersveiligheid niet in het geding komt?

Per situatie wordt bekeken wat de meest duurzame, energiebesparende en lichthinder reducerende oplossing is. Als er grotere veranderingen te verwachten zijn in een bestaande omgeving, wordt dit met inwoners, ondernemers en verenigingen afgestemd. Bij nieuwbouw zullen we vooraf heel bewust kijken waar verlichting wenselijk is.

D) Omgaan met adviesrichtlijn: Verlichten tot maximaal 80% van de geldende richtlijn qua lichtsterkte en geen E-verticaal aanhouden

In Nederland zijn we niet verplicht om te verlichten, wel hebben we een zorgplicht. Wel is er een richtlijn (NPR13201-2017) die een advies geeft over hoeveel licht op straat nodig is.

Deze biedt een advies over hoeveel licht op straat nodig is. Dit hangt af van de locatie, het soort weg en de hoeveelheid verkeer. De richtlijn geldt voor het hele land. Het is daarom een richtlijn: we mogen daarvan afwijken. Dat doen we ook. We verlichten op maximaal 80% van de geldende richtlijn qua lichtsterkte. Met uitzondering van centrumgebieden en uitgaansgebieden; daar zal vaak wat meer licht staan.

Ook wordt in de richtlijn aangegeven hoeveel licht op 1,5m hoogte nodig is. Dit is echter een waarde die door heel veel factoren beïnvloed wordt. Denk maar aan het licht van etalages, koplampen van auto's, licht vanuit woningen e.d. Deze zijn allemaal van invloed op een 1,5m hoogte buiten op straat. De eis is dusdanig hoog dat we dan veel meer lantaarnpalen op straat krijgen. Dat is niet wenselijk. We houden deze dus niet aan.

Per situatie wordt bekeken wat de best haalbare situatie is. Uitgangspunt is dat er geen lantaarnpalen worden bijgeplaatst.

We hebben als gemeente een doelstelling te halen in het kader van het Energieakkoord: 50% energiebesparing in 2030 (ten opzichte van 2013)!

E) Goede gelijkmatigheid op belangrijke locaties

De geldende richtlijn (NPR13201-2017) zegt niks over de gelijkmatigheid: hoe goed is het licht over het wegdek verdeeld. Maar deze gelijkmatigheid is op sommige locaties wel belangrijk.

Onze keuze is om de gelijkmatigheid bij vervanging veelal hetzelfde te houden als in de huidige situatie op die locaties waar dit wenselijk is.

F) Geen schijnveiligheid creëren

Sociale veiligheid bestaat uit:

- objectieve sociale veiligheid: bijvoorbeeld het aantal inbraken;
- subjectieve sociale veiligheid: gevoelswaarde: hoe beleeft de gebruiker zijn omgeving.

Verlichting kan bijdragen aan de overzichtelijkheid van een gebied, maar ook aan schijnveiligheid. De daadwerkelijke veiligheid hangt met name af van de mate van sociale controle. Staan er huizen dicht bij de weg, gaat er veel verkeer overheen etc. De gemeente probeert schijnveiligheid te voorkomen.

G) Hoofdfietsroutes binnen de kom worden verlicht, andere niet

We hebben binnen onze gemeente veel fietsroutes. Uitgangspunt is dat in de gemeente alleen hoofdfietsroutes binnen de kom verlicht worden. Bovendien wordt per situatie bekeken of deze verlichting in de nacht uit kan. In ieder geval wordt het licht gedimd zodra dat technisch mogelijk is.

Deze routes staan op onderstaande kaart afgebeeld. De routes kunnen of voorzien worden van directe verlichting (lantaarnpaal op fietspad) of indirect door de verlichting vanaf de naast gelegen weg.

Als het geen hoofdfietsroute is binnen de kom, wordt deze niet verlicht. Tenzij er een dringende aanleiding toe is, want we willen geen schijnveiligheid creëren. Per situatie wordt beoordeeld op óf er licht nodig is en zo ja, op welk tijdstip er licht nodig is.

H) Per situatie bepalen wat de meest energiezuinige en duurzame oplossing is dat past bij budget en stand der techniek zonder koploper te zijn

De gemeente Dronten overweegt altijd duurzame en energiezuinige oplossingen. Per situatie wordt bekeken wat de beste oplossing is, passend in de omgeving en met de beschikbare middelen.

We kijken naar duurzaamheid en energieverbruik. Doelstelling is om in 2030 50% energie bespaard te hebben ten opzichte van 2013 (Energieakkoord).

De gemeente is volger van nieuwe technieken, maar heeft niet de ambitie om koploper te zijn. Streven is om uniformiteit in het areaal te krijgen om de beheerkosten zo laag mogelijk te houden.

I) Voor wat betreft de openbare verlichting is het uitgangspunt het Politie Keurmerk Veilig Wonen als dat noodzakelijk is en er geen andere, betere, alternatieven passend zijn

Het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) wordt veel gebruikt door projectontwikkelaars. Het is geen verplicht Keurmerk. Veel gemeenten hanteren het keurmerk niet (meer). Het Keurmerk bestaat uit drie certificaten (Beveiligde Woning, Veilig Complex en Veilige omgeving). Er wordt een onderscheid gemaakt tussen bestaande en nieuwbouw. Van belang voor de gemeente is het keurmerk Veilige Omgeving.

Het certificaat Veilige woning gaat om de woning zelf, het hang- en sluitwerk en de buitenverlichting.

Het certificaat Veilige Omgeving zegt onder andere wat over de openbare verlichting in de woonomgeving. Zo moeten achterpaden verlicht worden, moeten grotere parkeerplaatsen voorzien worden van aardig wat licht (meer dan er nu op de parkeerterreinen staat), gedimde verlichting moet ten alle tijden voldoen aan de minimum gestelde eisen door het PKVW en ook moet de richtlijn voor de openbare verlichting volledig aangehouden worden.

De gemeente hanteert, voor wat betreft de openbare verlichting, als uitgangspunt het PKVW als dat noodzakelijk en wenselijk is en er geen alternatieven zijn die beter passend zijn.

Conform het huidige openbare verlichtingsbeleid verlichten we achterpaden in eigendom van de gemeente in principe niet. Sommige paden lopen achter woningen langs, maar worden ook gebruikt als doorgaand voetpad of fietspad. Hier staat soms wel verlichting staan. Per situatie wordt bekeken wat de beste oplossing is, we willen namelijk ook geen schijnveiligheid creëren.

Projectontwikkelaars gebruiken het PKVW vaak als een verkoopargument. Op een woning met het keurmerk Veilige Woning kunnen inwoners korting krijgen op hun verzekeringspremie.

J) Geen verlichte reclames aan de lichtmasten of leddisplays

Verlichte lichtmastreclames kunnen zorgen voor lichtvervuiling en een hoger energieverbruik. Ook kan het ervaren worden als een aantasting van de omgeving. Als er reclameborden aan de lichtmast bevestigd moeten worden, dan dienen de masten verzaagd te worden. Dat is niet wenselijk.

De gemeente staat nieuwe leddisplays (grote reclame borden met wisselende beelden) in principe niet toe. Deze zijn storend in het landschap en dragen niet bij aan de verkeersveiligheid. Ook uit de gehouden onderzoeken onder onze inwoners komt naar voren dat deze borden als storend worden ervaren. Daarnaast speelt ook de omgevingswet een rol. Er mag geen hinder ontstaan aan de fysieke leefomgeving. Wellicht dat door toekomstige ontwikkelingen het standpunt ten aanzien van leddisplays verandert.

K) Parken niet verlicht

Parken worden niet verlicht. Een uitzondering is een hoofdfietsroute die door een park heen gaat en waar voldoende sociale controle is. Alleen dan wordt deze verlicht. De verlichting wordt gedimd en gaat in de nacht uit zodra dit technisch mogelijk is.

In die parken waar nu wel verlichting staat, terwijl het geen hoofdfietsroute is en er voldoende sociale controle is, wordt de verlichting in principe verwijderd. Maar wel in overleg met gebruikers en aanwonenden.

L) Tegengaan van lichtvervuiling

We kijken nog meer naar eventuele lichthinder en -vervuiling. We zetten in op lagere lampsterkte, gericht licht (minder strooilicht) en na de spits gaan we overal dimmen. Het dimregime wordt afgestemd per locatie.

Eventueel kan het licht in de nacht op bepaalde locaties uit. Wellicht met een detectiesysteem waarmee het licht aan gaat (of feller kan branden) als er iemand aankomt en daarna schakelt het systeem weer uit (of naar lager lichtniveau). Dit zou bijvoorbeeld goed kunnen op sommige fietspaden.

Ook de aanlichting van gemeentelijke gebouwen krijgt extra aandacht. De gemeente gaat proberen om alle verlichting op en rond alle gemeentelijke gebouwen te verminderen of uit te doen.

We sluiten aan bij bestaande externe samenwerkingsverbanden met ondernemers, inwoners en verenigingen om kennis te delen over bewust verlichten.

Diverse gemeentelijke beleidsvelden hebben een verbinding met lichtbronnen. Die beleidsvelden zullen ieder voor zich licht en donkerte een passende plek geven in hun beleid, hun reguliere taken en uitvoeringsprojecten.

M) Niet meer licht in het buitengebied dan anno 2017

Uitgangspunt is om niet meer licht in het buitengebied te plaatsen dan nu het geval is. Streven is om deze hoeveelheid te verminderen als de situatie dat toelaat. Daarvoor zullen we met de betreffende gebruikers en inwoners van het gebied in gesprek gaan.

N) Verminderen hoeveelheid lichtmasten binnen de kom

De afgelopen jaren is er veel licht geplaatst op sommige locaties. Dit zal deze beleidsperiode verminderd worden, zonder dat de verkeersveiligheid of in bepaalde

situaties de sociale veiligheid in het geding komt. Op locaties waar alleen auto's rijden, wordt het aantal lichtmasten teruggebracht en maken we gebruik van andere technieken.

O) Aandacht voor en aanzetten tot circulaire economie

Onze maatschappij is een wegwerpmaatschappij. Grondstoffen zetten we om in producten, deze worden gebruikt en daarna vernietigd.

Als we uit gaan van een circulaire economie hebben we geen afval meer. Grondstoffen zetten we om in producten, deze worden gebruikt en daarna uit elkaar gehaald en de onderdelen weer opnieuw gebruikt. Dit vergt een ander productieproces.

Bij de aanschaf van producten stellen we als eis dat het aan de circulaire economie moet voldoen (voor zover mogelijk). Een volgende stap kan zijn die van bezitloos leven. We kopen als gemeente dan geen lantaarnpaal meer, maar licht of eigenlijk nog beter, een veiligheidsgevoel. De markt voor de openbare verlichting is nog niet zover dat dit qua kosten/baten en mogelijkheden al zover is. We houden het wel in de gaten.

P) Gebiedsgerichte aanpak

In woongebieden gaan we anders om met verlichting dan op bijvoorbeeld een bedrijventerrein. Per gebied wordt bekeken welke functie verlichting heeft en wat de benodigde hoeveelheid licht is en met welke spreiding (gelijkmatigheid). Ook de lichtkleur kan verschillen.

De gemeente kiest in woon- en centrumgebieden een lichtkleur waarbij gezichten goed herkenbaar zijn, zoals bijvoorbeeld (warm) wit. Dit draagt bij aan de sociale veiligheid.

Schijnveiligheid wordt voorkomen door bijvoorbeeld de groenvoorzieningen niet te verlichten, tenzij echt noodzakelijk is en er geen andere mogelijkheden of andere routes zijn. Waar nu verlichting staat die overbodig is of niet functioneel is, wordt deze in deze beleidsperiode verwijderd in overleg met inwoners.

Solitaire voetpaden verlichten we niet tenzij het een doorgaande route is en er voldoende sociale controle is.

Achterpaden worden in principe niet verlicht als die van de gemeente zijn. Er is op de achterpaden vaak weinig sociale controle. Verlichting maakt het niet daadwerkelijk veiliger. De gemeente wil geen schijnveiligheid creëren en verlicht achterpaden (al jaren) niet

Wat betreft parkeerplaatsen gaat de gemeente per situatie beoordelen of verlichting zinvol is. Indien er verlichting komt of staat dan wordt ook gekeken of verlichting gewenst is in de nachtelijke uren. In ieder geval wordt gedimd zodra dit technisch mogelijk is (na vervanging armatuur). Indien verlichting in de nachtelijke uren niet nodig is, zal de verlichting uit worden gezet.

De gemeente wil goed bereikbare en vitale bedrijventerreinen in haar gemeente hebben met ruimte voor ondernemen. De verlichting wordt besproken met de ondernemers. Doel is de verlichting van de gemeente en de ondernemers zelf goed op elkaar af te stemmen.

Q) Integrale afstemming

Uit oogpunt van sociale veiligheid is het van belang om een goede afstemming te hebben tussen het groen en de weg. Bosjes langs een fietspad kunnen een gevoel van onveiligheid geven. Dat kan voorkomen worden door een goede afstemming. Daarom wordt de openbare verlichting voortijdig en goed afgestemd op de groenvoorzieningen.

3. Communicatie

Communicatie staat centraal in dit beleidsplan. Zowel voor wat betreft de communicatie intern in de gemeente als extern met onze inwoners, verenigingen en ondernemers.

Het thema 'Bewust Verlichten' staat op de agenda bij elk intern overleg over de openbare ruimte. Bij elk ontwerp wordt bekeken of het ontwerp zo gemaakt kan worden dat er geen licht als compenserende factor nodig is of dat het met bijvoorbeeld reflectie opgelost kan worden.

We blijven inwoners, verenigingen en het bedrijfsleven betrekken bij het onderwerp Bewust Verlichten. Bij themabijeenkomsten zullen we het onderwerp op de agenda zetten en met elkaar over het onderwerp in gesprek gaan. Wat kan er wel en wat niet, wat moet er anders en wat kan er anders.

Samen met onze inwoners, verenigingen en het bedrijfsleven kijken we goed naar de openbare ruimte.

Door met elkaar in gesprek te gaan voorafgaand aan een grote verandering of vervanging, maken we samen bewuste keuzes die passen in de omgeving en bij het gebruik van de gebruikers. Zo stemmen we het licht in de openbare ruimte bewuster en beter af met als resultaat een kwalitatief duurzame en prettige leefomgeving voor iedereen.